

Arvoisat eduskunnan sivistysvaliokunnan jäsenet,

Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL kiittää mahdollisuudesta osallistua sivistysvaliokunnan kuulemiseen liittyen hallituksen esitykseen laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta.

SYL pitää esityksen tavoitteita tärkeinä ja kannatettavina erityisesti sen osalta, että esityksessä ehdotetaan pitkäaikaisen viisumin kohderyhmän laajentamista kansainvälisiin opiskelijoihin erityisasiantuntijoiden ja kasvuyrittäjien rinnalle. Tätä tavoitetta SYL on kannattanut aiemmin, ja sen vuoksi olemme yleisesti ottaen tyytyväisiä esityksen sisältöön.

Opiskelijan näkökulmasta pitkäaikainen viisumi voisi tuoda noin 7-14 vuorokauden ajallisen säästön, mikä on merkittävää sen vuoksi, että erityisesti syyslukukaudella opiskelupaikan vastaanottamisen ja opintojen aloittamisen välillä saattaa olla vähimmillään vain 3-5 viikkoa aikaa. Oleskelulupaprosessin hitauden vuoksi Suomi on vuosittain menettänyt paljon kansainvälisiä opiskelijoita, jotka ovat ottaneet opiskelupaikan vastaan, mutta eivät ehtineet matkustaa Suomeen opintojen alkuun mennessä sen takia, että maahantuloprosessissa on mennyt liian kauan. SYL näkee, että kansainväliset opiskelijat ovat kriittinen ryhmä osajien maahanmuutossa, ja sen takia lupaprosessien keventäminen ja nopeutus tulisikin nähdä laajasti yhteiskuntaa hyödyttävänä asiana.

Ongelmana esityksessä on SYL:n näkökulmasta taloudellisten kustannusten kasvu opiskelijalle. Esityksen mukaan pitkäaikainen viisumi ei ole kiinteä osa oleskelulupajärjestelmää, vaan opiskelijan on hakuvaiheessa päätettävä, haluaako hän maksaa 95 tai 120 euroa ylimääräisestä "pikakaistasta", jonka avulla hän voi mahdollisesti säästää 7-14 vuorokautta aikaa. Oleskeluluvan hakeminen maksaa tällä hetkellä jo valmiiksi 350 euroa opiskelijalle, minkä päälle tulevat vielä kustannukset matkasta tunnistautumaan Suomen suurlähetystöön. Esityksessä pitkäaikainen viisumi on siis maksullinen lisäpalvelu, jonka opiskelija voi halutessaan valita.

Arvioitaessa pitkäaikaisen viisumin maksuja on huomioitava myös sen käyttäjien maksukyky. On todennäköistä, että kansainvälisten asiantuntijoiden, yrittäjien sekä tutkijoiden osalta erillinen maksu ei muodostu merkittäväksi kynnykseksi maahantulolle. On todennäköistä, että usein Suomessa sijaitseva työnantaja maksaisi heidän maahanmuuttoon liittyvät lupamaksunsa. Kansainvälisten opiskelijoiden maksukyky on useimmiten huomattavasti heikompi, minkä vuoksi ne voivat osoittautua merkittäväksi kynnykseksi maahantulolle ja opintojen aloittamiselle. SYL muistuttaa, että EU-/ETA-alueen ulkopuolelta tulevien kv-opiskelijoiden kustannustaakka on muutenkin erityisen suuri verrattuna kotimaisiin opiskelijoihin esimerkiksi lukukausimaksujen, toimeentulovaatimuksen sekä opintotukioikeuden puuttumisen vuoksi. Suuri kokonaiskustannustaakka asettaa kansainväliset opiskelijat myös eriarvoiseen asemaan suomalaisiin opiskelijoihin verrattuna ja heikentää valmiuksia integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan.

Pitkäaikaisen viisumin erillinen maksullisuus on ristiriidassa sen tavoitteen kanssa, jonka mukaan esitys pyrkii lisäämään Suomen houkuttelevuutta ja vetovoimaa. SYL muistuttaa, että koulutuspoliittisessa selonteossa on asetettu kunnianhimoinen tavoite kansainvälisten opiskelijoiden määrän kolminkertaistamisesta. Katsomme, että tämän tavoitteen edistämiseksi olisi perusteltua keventää pitkäaikaisen viisumin maksua kansainvälisten opiskelijoiden osalta.

SYL näkee, että pitkäaikaisen viisumin kustannukset tulisi olla sisällytettynä nykyisen oleskeluluvan hintaan, ja käsittelyn tulisi tapahtua yhdellä hakemuksella. Vaihtoehtoisesti opiskelijoille voisi olla pitkäaikaiselle viisumille oma, matalampi hintakategoriansa. Esimerkiksi Alankomaissa opiskelijat maksavat oleskeluluvasta ja pitkäaikaisesta viisumista muita matalamman, yhteensä 207 euron hinnan, ja heidän järjestelmässään yliopisto hoitaa pitkäaikaisen viisumin hakemisen opiskelijan puolesta. Koska kansainvälisillä opiskelijoilla oleskelulupahakemuksen jättäminen tapahtuu pääsääntöisesti samana ajankohtana ennen syyslukukautta, olisi johdonmukaista että pitkäaikaisen viisumin saaminen olisi integroitu osaksi oleskelulupaprosessia, eikä se olisi erillinen lisä.

SYL haluaa myös kiinnittää huomiota siihen, että uudistuksella ei ratkaista kaikkia maahantulon ongelmia, vaan maahantulon kehittämistä on jatkettava kokonaisuutena opiskelijat ja asiakkaat huomioiden. Jäykkää ja ruuhkautunutta maahantuloprosessia tulisi nopeuttaa sujuvoittamalla asiointia ja ratkaisemalla jo nyt kuormittuneiden lupapalveluiden haasteita esimerkiksi viiveiden ja ruuhkien osalta. Prosessin nopeuttamiseksi ja palveluiden laadun varmistamiseksi on myös tarvittaessa lisättävä resursseja.

Yhteenvedona, Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ehdottaa ratkaisuiksi seuraavaa:

- Sisällytetään pitkäaikaisen viisumin kustannukset nykyisen oleskeluluvan hintaan TAI vaihtoehtoisesti luodaan pitkäaikaiselle viisumille erillinen matalampi hintaluokka opiskelijoille
- Tehdään pitkäaikaisen viisumin hakemisesta opiskelijoiden kohdalla automaattinen osa oleskelulupaprosessia.

Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL.

Konstantin Kouzmitchev
puheenjohtaja

Sonja Raitamäki
pääsihteeri

Lisätietoja

Yuri Birjulin
kansainvälisten asioiden asiantuntija
yuri.birjulin@syl.fi , 040 0174913